

การรับรู้อัตลักษณ์ชุมชนของนักศึกษาชาติพันธุ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

Perception on Community Identities of Ethnic
Students in Chiang Rai Rajabhat University

น่านฟ้า จันทะพรม*

* อาจารย์ประจำโปรแกรมวิชาภาษาตะวันตก คณะมนุษยศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

E-mail : susunakarp@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการรับรู้อัตลักษณ์ชุมชนของ นักศึกษาชาติพันธุ์มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษา ชาติพันธุ์ประกอบด้วย 1. ชาติพันธุ์อาข่า 2. ชาติพันธุ์ม้ง 3. ชาติพันธุ์ลาหู่ สังกัดคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย จำนวน 132 คน ใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามการรับรู้ อัตลักษณ์ชุมชน จำนวน 14 ประเด็น เก็บข้อมูลจากการสำรวจ และการศึกษา จากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ข้อมูลจากค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) อภิปรายผลจากการวิเคราะห์แยกประเภท ข้อมูล (Typological Analysis) และใช้การพรรณนาวิเคราะห์ (Analytical Induction) ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้ การรับรู้อัตลักษณ์ชุมชนมากที่สุดด้าน ภาษาที่ใช้ในชุมชนร้อยละ 100.00 รองลงมา คือ อัตลักษณ์ชาติพันธุ์ด้านการ นับถือศาสนาร้อยละ 99.20 และการรับรู้ที่น้อยที่สุด คือ ด้านภูมิปัญญาชุมชน ร้อยละ 19.70 และ 5 อันดับแรกของอัตลักษณ์ชุมชนที่เลือกจากแบบสอบถาม ได้แก่ อัตลักษณ์ด้านของที่ระลึกมีผู้เลือกมากที่สุดร้อยละ 76.50 (ค่าเฉลี่ย = 1.23, S.D. = 0.42) รองลงมาคือด้านประเพณีและเทศกาลร้อยละ 73.50 (ค่าเฉลี่ย = 1.26, S.D. = 0.44) ด้านพิธีกรรม ความเชื่อ และค่านิยมร้อยละ 70.50 (ค่าเฉลี่ย = 1.29, S.D. = 0.45) ด้านภูมิปัญญาชุมชนและด้านการ แต่งกายตามแบบประเพณีมีค่าร้อยละเท่ากัน 62.10 (ค่าเฉลี่ย = 1.37, S.D. = 0.48) และด้านอาหารประจำถิ่นร้อยละ 56.80 (ค่าเฉลี่ย = 1.43, S.D. = 0.49)

คำสำคัญ : การรับรู้อัตลักษณ์, อัตลักษณ์ชุมชน, นักศึกษาชาติพันธุ์

Abstract

This study aimed to investigate the perception on community identities of ethnic students in Chiang Rai Rajabhat University. The samples were Akha, Hmong, and Lahu ethnic students in Chiang Rai Rajabhat University. 132 ethnic students were purposively selected. The instrument was the questionnaire on 14 topics about the perception on ethnic students' community identities. The research methodologies were mixed designed using questionnaire, and studied from research journals. The findings were analyzed by percentage, mean (\bar{x}), S.D. and Typological Analysis, Analytical Induction and Descriptive presentation. The findings of the study indicated that the highest level mean scores of perception on the community identities were language (100.00 %) religion (99.20 %), and the lowest level was the local wisdom (19.70 %). Moreover, the survey also was revealed the perception on community identity development including five community identities. The results presented five highest levels from questionnaire were souvenir (76.50 %, $\bar{x} = 1.23$, S.D. = 0.42), festivals and fairs (73.50 %, $\bar{x} = 1.26$, S.D. 0.44), rituals, beliefs and values (70.50 %, $\bar{x} = 1.29$, S.D. = 0.45), local wisdom and Custom Dressing (62.10 %, $\bar{x} = 1.37$, S.D. = 0.48) and local food (56.8 %, $\bar{x} = 1.43$, S.D. = 0.49).

Keywords : Identity Perception, Community Identities, Ethnic Students

บทนำ

อัตลักษณ์ชุมชนภายใต้การเปลี่ยนแปลงทางสังคม

สังคมมีพัฒนาการและเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ประสบการณ์ที่สั่งสมมาในแต่ละด้านส่งผลให้มนุษย์สามารถประดิษฐ์คิดค้นเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่ทันสมัย สร้างความก้าวหน้าอย่างไม่หยุดยั้ง ประกอบกับความทะเยอทะยานของผู้คนในการที่จะกอบโกยเอาในสิ่งที่ต้องการมาให้ได้มากที่สุดทั้งในด้านสังคม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยี มนุษย์จึงนำวิธีการจัดการสมัยใหม่ โดยเฉพาะการคมนาคม ขนส่ง ติดต่อสื่อสาร เป็นเครื่องมือสำคัญที่ทำให้สามารถดำเนินกิจการต่าง ๆ ได้รวดเร็ว สะดวก มีคุณภาพ มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และการบริการที่ดีให้กระจายไปอย่างกว้างขวางในแต่ละพื้นที่ (สุนิสา ตูลาธร, 2555: 31-32) ในขณะที่ด้วยกันชุมชนจึงปฏิเสธไม่ได้ว่าชุมชนเองก็ได้รับผลกระทบจากความทันสมัย การใช้เทคโนโลยีของผู้คนในกลุ่มวัยต่าง ๆ เช่น กลุ่มวัยรุ่นน เยาวชน นักเรียน นักศึกษาในแต่ละบริบท

ในชุมชนหนึ่งสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงความเป็นตัวตนของคนหรือชุมชนนั้นแสดงผ่านอัตลักษณ์ที่มีอัตลักษณ์จึงเป็นสิ่งที่ผู้คนให้ความสนใจศึกษาโดยมีผู้ศึกษาทฤษฎีอัตลักษณ์ซึ่งเริ่มต้นขึ้นในช่วงปี ค.ศ. 1950-1960 โดยนักปรัชญา 3 ท่าน คือ เจ.เจ.ซี. สมาร์ท, ยู. ที. เพลส และเฮอริเบิร์ตเฟิลก์ (J.J.C. Smart, U.T. Place and Herbert Feigl) ซึ่งในช่วงหลังของศตวรรษที่ 20 โดยเฉพาะอย่างยิ่งตั้งแต่ช่วงทศวรรษที่ 1980 เป็นต้นมา โครงสร้างของระบบโลกเปลี่ยนแปลงไปอย่างมากโดยเฉพาะในทางเศรษฐกิจที่ส่งผลมาจากการปฏิวัติอุตสาหกรรมและการปฏิวัติดิจิทัลระบบสื่อสารในกระบวนการโลกาภิวัตน์ก่อให้เกิดการบริโภควัฒนธรรมที่ขยายตัวอย่างรวดเร็วในโลกตะวันตก ภาพรวมของการลงทุนในภาคอุตสาหกรรมค่อย ๆ เปลี่ยนจาก

การเน้นลงทุนผลิตสินค้าอุปโภคบริโภคมายังสินค้าในภาคบริการและสินค้าวัฒนธรรมมากขึ้น การเน้นสินค้าวัฒนธรรมค่อย ๆ กระจายสู่ประเทศโลกที่สามด้วยเช่นกัน สินค้าวัฒนธรรมทำให้ประเด็นเรื่องอัตลักษณ์กลายเป็นหัวใจสำคัญเพราะบริโศคนิยมนั้นอาศัยการสร้างสัญญาเป็นแกน และสัญญาต่าง ๆ ก็เกาะติดกับอัตลักษณ์แบบใดแบบหนึ่งเสมอไม่ว่าจะเป็นอัตลักษณ์ระดับปัจเจก ระดับท้องถิ่น หรือระดับชาติ ก็ล้วนสามารถถูกทำให้กลายเป็นสินค้าได้ทั้งสิ้น (นุชจรินทร์ ทับทิม, 2553: 11-14) อัตลักษณ์จึงเป็นส่วนสำคัญที่เข้าไปมีส่วนร่วมกับการสังคมในทุกสภาวะการณ์และเป็นสิ่งที่เชื่อมโยงบริบทสังคมเข้าด้วยกัน

Stryker & Burke (2000) ได้กล่าวถึงนิยามของคำว่า อัตลักษณ์ หรือ Identity นั้นเป็นหน่วยเล็ก ๆ ในการศึกษาทางสังคมวิทยา ซึ่งเชื่อมโยงเรื่องของทัศนคติที่มีตัวตน หรือเอกลักษณ์ เป็นความสัมพันธ์ในเชิงบทบาทหน้าที่และพฤติกรรมอันเกิดจากบทบาทของบุคคล อัตลักษณ์จึงเป็นสิ่งที่เชื่อมโยงทั้งปัจจัยที่อยู่ในตัวตนของคนคนนั้นผ่านการมีความสัมพันธ์ของคนในชุมชน สิ่งที่เป็นการยอมรับในบทบาทหน้าที่ พฤติกรรมที่แสดงออกมาของคน นักทฤษฎีอัตลักษณ์ได้ตั้งข้อโต้แย้งกันว่า ตัวตน คือ การรวมกันของอัตลักษณ์ ซึ่งอยู่บนพื้นฐานของลักษณะเฉพาะของบทบาท เช่นเดียวกับการที่เราตอบคำถามตัวเองว่าตัวฉันคือใคร แล้วเราก็ได้คำตอบว่าฉันเป็นพ่อฉันเป็นแม่ ซึ่งคำตอบเหล่านี้ก็เชื่อมโยงบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบของแต่ละบุคคลนั่นเอง

ในด้านความหมายของอัตลักษณ์ มีผู้ให้ความหมายคำว่าอัตลักษณ์ไว้ดังนี้ (อภิญา เพ็ญพสุกุล, 2546: 8) คำว่า “อัตลักษณ์” (Identity) มีรากศัพท์มาจากภาษาละตินว่า *identitas* ซึ่งหมายถึงลักษณะเฉพาะ และสิ่งที่เป็นสมบัติของคน หรือสิ่งหนึ่งสิ่งใด ที่ทำให้สิ่งนั้นเกิดโดดเด่นขึ้นมา หรือ

มีแตกต่างจากสิ่งอื่น ๆ และในปัจจุบันพบว่ามีการใช้คำว่า อัตลักษณ์ เข้ามาแทนที่คำว่า เอกลักษณ์ เพราะว่าปัจเจกบุคคลนั้นสามารถมีได้หลายอัตลักษณ์ ขณะเดียวกันนั้นความหมายของอัตลักษณ์อาจเปลี่ยนแปลงเลื่อนไหลไปตามบริบท มิได้หมายถึงคุณสมบัติเฉพาะตัวอีกต่อไป สอดคล้องกับการศึกษาของ ประสิทธิ์ ลิปรีชา (2547: 33 - 34) อัตลักษณ์สามารถแบ่งได้เป็น 2 ระดับ คือระดับปัจเจกบุคคล (Individual identity) และ อัตลักษณ์ร่วมของกลุ่ม (Collective identity) ในระดับปัจเจกบุคคล บุคคลหนึ่งอาจมีได้หลายอัตลักษณ์อยู่ในตัวเองเช่น เพศชาติ ลำดับชั้นทางสังคม อาชีพ เป็นต้น ส่วนอัตลักษณ์ร่วมของกลุ่มนั้น ถูกสร้างขึ้นโดยพื้นฐานของความเหมือนกันของสมาชิกภายในกลุ่ม ซึ่งบนพื้นฐานของความเหมือนกันของกลุ่ม ย่อมมีความแตกต่างกับกลุ่มอื่นมาเป็นตัวกำหนดความเป็นอัตลักษณ์เฉพาะกลุ่มของตนด้วย นัทธนัย ประสานนาม (2550: 45) ได้นิยามความหมายไว้ว่า อัตลักษณ์ (Identity) คือ ความรู้สึกนึกคิดที่บุคคลมีต่อตนเองว่า “ฉันคือใคร” ซึ่งจะเกิดขึ้นจากการปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวเรากับบุคคลคนอื่นโดยผ่านการมองตนเองและการที่คนอื่นมองเราอัตลักษณ์ต้องการความตระหนัก (Awareness) อัตลักษณ์จึงเกี่ยวข้องกับตัวเองในพฤติกรรม กิจกรรมประจำวัน การมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกับผู้อื่นในด้านต่าง ๆ และทำให้เรารู้ว่าเราเป็นใคร และแตกต่างจากผู้อื่นอย่างไร อัตลักษณ์จึงเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของแต่ละบุคคล เป็นสิ่งที่อยู่ในตัวของแต่ละบุคคลนั้น แสดงออกมาเป็นพฤติกรรม การดำเนินกิจกรรมประจำวัน การมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกับผู้อื่นในสังคม ตามหน้าที่ที่รับผิดชอบ อัตลักษณ์จึงสร้างทั้งความตระหนักในการบอกตัวตนของบุคคลคนนั้นว่าเขาคือใคร มีความโดดเด่นอย่างไร และในขณะเดียวกันก็สร้างการรับรู้ให้ผู้อื่นมองตัวตนของบุคคลคนนั้นว่าเขามีความแตกต่างจากคนอื่นอย่างไร ทั้งในระดับปัจเจกบุคคลและระดับร่วมของกลุ่มในสังคม

กาญจนา แก้วเทพ และสมสุข หินวิมาน (2551: 688) ได้ให้แนวคิดของอัตลักษณ์ว่า อัตลักษณ์ของคนเรา ไม่ได้เป็นสิ่งที่ติดตัวเรามาแต่กำเนิด หากแต่เป็นสิ่งที่ถูกประกอบสร้างขึ้นมาจากสังคมในภายหลัง และการจะนิยามตัวตนว่าเราเป็นใครได้นั้น จะเป็นไปได้ก็ต่อเมื่อเราเข้าไปปฏิสัมพันธ์หรือสื่อสารกับบุคคลอื่น ๆ กลุ่มคนกลุ่มหนึ่งที่ได้รับผลอิทธิพล และผลกระทบโดยตรงจากความเจริญก้าวหน้า นั่นคือ กลุ่มเยาวชน เทคโนโลยียังส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของเยาวชน นักเรียน นักศึกษา ทั้งในแง่บวกและลบ ในด้านลบนั้น จากการศึกษาของ สุณีย์ กัลยะจิตร (2546: บทคัดย่อ) พบว่า ผลของการใช้เทคโนโลยีทำให้เกิดพฤติกรรมเบี่ยงเบนของเยาวชนในยุคโลกาภิวัตน์ ได้แก่ การเสพยาเสพติด การมั่วสุมทางเพศ การขายบริการทางเพศ การทะเลาะวิวาท การลักขโมย การดูการ์ตูน/ภาพยนตร์ลามก การเลียนแบบความรุนแรงในภาพยนตร์ โทรทัศน์ การเล่นเกมคอมพิวเตอร์ในรูปแบบที่ไม่เหมาะสม การชอบความท้าทายและชอบเสี่ยง และการมีพฤติกรรมรกร่วมเพศ สอดคล้องกับการศึกษาของ (สาวิกา จันทรหอม, 2550) ที่ระบุผลกระทบจากการใช้เทคโนโลยี ความทันสมัยมีผลต่อการรับทราบว่าคุณสมบัติเอกลักษณ์ อัตลักษณ์ ทุนทางสังคม และวัฒนธรรมอะไรบ้าง การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้คนรอบข้าง การเข้าสังคมของวัยรุ่นเยาวชน นักเรียน นักศึกษาลดลง คลุกตัวเองฝังตัวเองอยู่กับสื่อทางเทคโนโลยีต่าง ๆ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นการรับวัฒนธรรมที่แฝงเข้ามาพร้อมกับแหล่งข้อมูลข่าวสารในรูปแบบต่าง ๆ จากสังคมหนึ่งไปยังอีกสังคมหนึ่ง ซึ่งอาจก่อให้เกิดค่านิยมที่ไม่พึงประสงค์ในสังคมนั้น เช่น พฤติกรรมที่แสดงออกทางค่านิยมของเยาวชนด้านการแต่งกาย และการบริโภค การมอมเมาเยาวชน ในรูปแบบเกมส์อิเล็กทรอนิกส์ ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาอารมณ์ แล้วทำให้มีค่านิยมผิด ๆ นอกจากการใช้เทคโนโลยีในรูปแบบที่กล่าวมาแล้ว การจัดการเรียนการสอนยังมีส่วนสำคัญต่อการหลงลืม

อัตลักษณ์ชุมชนตั้งการศึกษาวิจัยของของ พรรณี มามาตร และคณะ (2559: บทคัดย่อ) เรื่องกระบวนการสร้างการคงอยู่ของอัตลักษณ์สำหรับเยาวชนชาติพันธุ์ดาราอั้งในสังคมพหุวัฒนธรรมจังหวัดเชียงราย พบว่ากระทรวงศึกษาธิการทำหน้าที่ในการกำหนดทิศทางการพัฒนาการศึกษาของชาติ และกำหนดหลักสูตรการเรียนการสอนแบบเบ็ดเสร็จ ทำให้การจัดการเรียนรู้ถูกผูกขาดโดยครูฝ่ายเดียว ส่งผลให้การเรียนรู้ของชุมชนในเรื่องความรู้ภูมิปัญญาของชุมชนอ่อนแอลงไป โดยละเลยความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นอัตลักษณ์ เป็นตัวตนของชุมชนเป็นเหตุให้เด็กหรือเยาวชนชาติจิตสำนึกรักและหวงแหน รวมทั้งขาดโอกาสในการแสดงออกซึ่งอัตลักษณ์ของตัวเองลงไปอย่างมาก โอกาสของการสูญหายย่อมมีสูงซึ่งหมายถึงการขาดหายไปหรือการถูกกลืนกลายทางชาติพันธุ์ ประเด็นต่าง ๆ ที่กล่าวมาข้างต้น จึงเป็นส่วนสำคัญต่อการหลงลืมอัตลักษณ์ชุมชน ทั้งในรูปแบบที่บุคคลนั้นเป็นผู้กระทำเอง การขาดโอกาสในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ หรือได้รับผลกระทบจากการพัฒนาของสังคมที่อาศัยอยู่

การพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีที่เข้ามามีบทบาทต่อการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคล การศึกษาค้นคว้า การฝึกฝนพัฒนาทักษะต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต ส่งผลให้ผู้คนมีความเคยชินต่อใช้คอมพิวเตอร์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เทคโนโลยี โทรศัพท์มือถือเป็นหลัก เชษฐา เมี้ยนมนัส (2553:1) กล่าวว่า เทคโนโลยีในปัจจุบันมีการพัฒนาขึ้นอย่างแพร่หลายแม้แต่เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารก็เข้ามามีบทบาทต่อวิถีชีวิตมนุษย์ เช่นเดียวกันคอมพิวเตอร์เป็นเทคโนโลยีที่ได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก เนื่องจากมีความสะดวกสบายและมีประสิทธิภาพสูงในการใช้งาน โดยเฉพาะในด้านการประกอบอาชีพผู้ที่ยอมเรียนรู้และปรับตัวให้เข้ากับเทคโนโลยีได้ ก็มีโอกาที่จะประสบผลสำเร็จในการทำงานและหน้าที่ เทคโนโลยีจึงมีความสำคัญ

กับมนุษย์ในสังคม ทำให้มนุษย์ยอมรับเทคโนโลยีเข้าสู่วิถีชีวิต แปรสภาพมนุษย์ให้กลายเป็นหน่วยทางการผลิต เนื่องจากเน้นไปที่ความสะดวกรวดเร็ว ไม่มีความอดทนต่อการรอคอย คิดแต่สิ่งที่ทันสมัยแต่ขาดซึ่งปฏิสัมพันธ์ในการพบปะ พูดคุย สัมผัสจากสถานการณ์จริง ห่างเหินจากการเข้าสังคม ขาดการขัดเกลาทางสังคม (Socialization) จากประเด็นปัญหาที่กล่าวมา ทุกภาคส่วนต้องให้ความตระหนักเร่งส่งเสริม พัฒนาคุณลักษณะ ทักษะที่ดี ให้กับเยาวชน นักเรียน นักศึกษา เพื่อให้มีศักยภาพในการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข

ชาติพันธุ์กับการดำรงอยู่ของอัตลักษณ์ชาติพันธุ์

ภาคเหนือของประเทศไทยมีชาติพันธุ์อาศัยอยู่หลายกลุ่ม ก่อตั้งชุมชนมาเป็นเวลายาวนาน มีความหลากหลายในกลุ่มชาติพันธุ์ สืบสานประเพณี วัฒนธรรม ความเชื่อ ภูมิปัญญา ฯลฯ ผ่านรุ่นสู่รุ่นหลานจนถึงปัจจุบัน ในด้านความหมายของชาติพันธุ์นั้น ชาวเขา หมายถึง กลุ่มชนที่มีวัฒนธรรมประเพณีและภาษาพูดเป็นของตนเอง อาศัยอยู่บนภูเขา มีอาชีพและรายได้จากการเกษตรเป็นหลัก ลักษณะด้านครอบครัว เครือญาติและชุมชนระดับหมู่บ้านของแต่ละชาติพันธุ์มีเอกลักษณ์ของตน ซึ่งแตกต่างกันทุกชาติพันธุ์และยังคงนับถือผีที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษเป็นส่วนใหญ่ อีกทั้งการแต่งงานก็ยังนิยมแต่งงานกันกับคนในเผ่าของตนเองมากกว่า แต่งกับคนนอกเผ่า หน่วยงานราชการได้ให้คำจำกัดความ “ชาวเขา” (ศูนย์พัฒนาสังคมหน่วยที่ 43 จังหวัดแม่ฮ่องสอน, 2550) หมายถึง บุคคลที่อยู่ใน 9 เผ่า คือ กะเหรี่ยง, ม้ง, เมี่ยน/เย้า, มูเซอ, ลีซอ, อาข่า, ลัวะ, ขมุ และถิ่น ส่วนชาติพันธุ์อื่น ๆ ไม่ถือว่าเป็นชาวเขา สำหรับชาติพันธุ์อื่น ๆ เช่น ผีตองเหลือง ปะหล่อง ปางตอง คะฉิ่น ไทยใหญ่ มอญ จีนฮ่อ ฯลฯ กลุ่มชนเหล่านี้ถูกเรียกว่า

ชนกลุ่มน้อย (Minority Group) หรือกลุ่มชาติพันธุ์ (Ethnic Group) อย่างไรก็ตาม นักวิชาการด้านมนุษยวิทยาบางท่านก็มีความเห็นว่า ผิดตรงเลื้อยปะหล่งและปางตอง น่าจะจัดอยู่ในกลุ่มชนที่เรียกว่า “ชาวเขา” เนื่องจากมีความเจริญในระดับเผ่าพันธุ์เท่านั้น และสามารถแบ่งตามที่อยู่และการอพยพเป็น 2 กลุ่ม คือ ชาวไทยภูเขา กลุ่มที่ 1 ได้แก่ มูเซอ เมียน/เย้า กะเหรี่ยง ลีซอ ม้ง ฯลฯ ที่มีถิ่นฐานเดิมตั้งอยู่บนดอยสูงตามชายแดนประเทศไทย กลุ่มที่ 2 คือ กลุ่มจีนฮ่อ (อดีตทหารจีนคณะชาติกองพลที่ 93 ของไต้หวัน) ที่อพยพเข้ามาประเทศไทยจากการปราบปรามจีนคอมมิวนิสต์ และชนกลุ่มจ้องสัญชาติเมียนมาร์ซึ่งเป็นไทยลื้อ ไทยใหญ่ และแรงงานต่างชาติพม่า (ธีระพงศ์ อินทนาม, 2543: 30-35, 45-47) และชนกลุ่มน้อยปะหล่งหรือดาราอั้งที่มีถิ่นฐานเดิมอยู่ที่เมืองตองเป็งได้อพยพเข้ามาอยู่ในประเทศไทย ประมาณปี พ.ศ. 2527 เพราะหนีภัยการสู้รบกับรัฐบาลเมียนมาร์และหนีความอดอยากเข้ามาหางานทำในประเทศและอาศัยอยู่มาจนถึงปัจจุบัน (สุจริตลักษณ์ ตีผดุง และ ปิยนันท์ ทองคำชุม, 2548: 17) จากข้อมูลที่ได้นำเสนอมาของ กลุ่มชาวเขา กลุ่มชนกลุ่มน้อย และกลุ่มชาติพันธุ์ ทั้งที่อยู่อาศัยในประเทศไทย แต่เดิมมา และอพยพย้ายถิ่นฐานมาตั้งถิ่นที่อยู่อาศัยในประเทศไทย ทำให้พื้นที่ภาคเหนือของประเทศไทยมีความหลากหลายของชาติพันธุ์กระจายตัวอาศัยสร้างชุมชนในพื้นที่ต่าง ๆ ส่วนมากเป็นพื้นที่สูง ลักษณะเป็นภูเขาห่างไกลจากชุมชนเมือง และมีวิถีชีวิต เอกลักษณ์ อัตลักษณ์ที่โดดเด่นขึ้นมาเป็นลำดับ

จังหวัดเชียงรายเป็นพื้นที่หนึ่งที่มีกลุ่มชาติพันธุ์หลัก 17 ชาติพันธุ์ (สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดเชียงราย, 2559: 12-13) ประกอบด้วย ชาติพันธุ์ อาข่า (อิก้อ), ม้ง, ลาหู่ (มูเซอ), เมียน (เย้า), ดาราอั้ง (ปะหล่ง), กะเหรี่ยง (ปกากะอญ), จีนฮ่อ (ฮ้อ), ไตหย่า, ไทยวน, ไทใหญ่ (ไตโหลง), ขมุ,

ไทเขิน (ไทซิ่น), ไทลื้อ (ไตลื้อ) ลัวะ (ถิ่น), ไทยอง, ปีสู และไทฮีซาน โดยที่ ประเพณีและวัฒนธรรมของชนชาวเขาจะแตกต่างกันในแต่ละชาติพันธุ์ แต่ ในภาพรวมแล้วจะมีความคล้ายคลึงกันอยู่ไม่น้อย เช่น ในเรื่องลัทธิความเชื่อ และการทำมาหากิน ซึ่งชาวเขาส่วนมากคือกลุ่มคนเร่ร่อน หน้าที่ทำกิน ไปเรื่อย ๆ โดยการตัดไม้ทำลายป่า ปลูกพืชต้องห้าม คือ ฝิ่น ทำไร่เลื่อนลอย เช่น ข้าวโพด ข้าวไร่ พอดินจืดก็จะพากันย้ายไปหาที่ทำกินแห่งใหม่ ทำให้ ต้องสูญเสียทรัพยากรป่าไม้ไปเป็นจำนวนมาก ปัจจุบันมีชาวเขาอยู่ใน ประเทศไทยประมาณ 400,000 กว่าคน มีกะเหรี่ยงเป็นชาวเขากลุ่มใหญ่ที่สุด คือมีกว่า 200,000 คน (สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดเชียงราย, 2559: 12 - 13) ชาวเขาที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยมี 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย มาก่อนชนชาติไทย และกลุ่มที่อพยพเข้ามาหลังชนชาติไทย (สำนักงาน วัฒนธรรมจังหวัดเชียงราย, 2559: 12-13)

ในภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศไทยมีชาวเขากระจายตัวอาศัยอย่าง กว้างขวาง ในภาคเหนือตอนบนเป็นภูมิภาคที่ชาวเขาอาศัยอยู่มากที่สุด เพราะมีสภาพภูมิอากาศหนาวเย็น มีเทือกเขาสลับซับซ้อนมากมาย ได้แก่ เชียงใหม่ เชียงราย แม่ฮ่องสอน น่าน ลำพูน แพร่ พะเยา และลำปาง ภาคเหนือตอนล่าง ได้แก่ ตาก สุโขทัย เพชรบูรณ์ พิษณุโลก และกำแพงเพชร โดย 2 ใน 3 ของจำนวนชาวเขาในส่วนนี้ เป็นชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง ในจังหวัด ตาก ภาคกลางตอนบนและภาคตะวันตก มีชาวเขาอาศัยอยู่ใน 7 จังหวัด คือ กาญจนบุรี อุทัยธานี ราชบุรี เพชรบุรี สุพรรณบุรี ประจวบคีรีขันธ์ และ นครสวรรค์ ร้อยละ 95 เป็นชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง นอกจากนี้ในภาค ตะวันออกเฉียงเหนือคือที่จังหวัดเลย เป็นจังหวัดเดียวที่มีชาวเขาอาศัยอยู่ ซึ่งเป็นชาวเขาเผ่าม้งที่อพยพหนีภัยมาจากประเทศลาว (สำนักงานวัฒนธรรม จังหวัดเชียงราย, 2559: 12-13)

การดำรงคงอยู่ของกลุ่มชาติพันธุ์ที่ได้กล่าวมาจึงเป็นสิ่งที่สำคัญยิ่งต่อการสร้างความยั่งยืนให้กับชุมชนในทุกพื้นที่ กลุ่มคนกลุ่มหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการสร้างความยั่งยืนให้กับชุมชนก็คือกลุ่มเยาวชนในพื้นที่ และในขณะเดียวกันกลุ่มเยาวชนชาติพันธุ์ก็ได้รับผลกระทบจากกระแสการพัฒนาทางเทคโนโลยี และเศรษฐกิจ จากการศึกษาของ อานันท์ กาญจนพันธุ์ (2541: 36) ที่ได้พบว่าระบบการเรียนรู้ของคนภายในชุมชนยังเปลี่ยนแปลงไปเป็นอย่างมากเช่นกัน เมื่อรัฐบาลมีนโยบายที่มุ่งไปสู่ความทันสมัย สอดคล้องกับ พรรณี มามาตร และคณะ (2559: บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่องกระบวนการสร้างการคงอยู่ของอัตลักษณ์สำหรับเยาวชนชาติพันธุ์ดารอั้งในสังคมพหุวัฒนธรรมจังหวัดเชียงราย พบว่ากระทรวงศึกษาธิการทำหน้าที่ในการกำหนดทิศทางการพัฒนาการศึกษาของชาติ และกำหนดหลักสูตรการเรียนการสอนแบบเบ็ดเสร็จ ทำให้การจัดการเรียนรู้ถูกผูกขาดโดยครูฝ่ายเดียว ส่งผลให้การเรียนรู้ของชุมชนในเรื่องความรู้ภูมิปัญญาของชุมชนอ่อนแอลงไป โดยละเลยความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นอัตลักษณ์ เป็นตัวตนของชุมชนเป็นเหตุให้เด็กหรือเยาวชนชาติจิตสำนึก รักและหวงแหน รวมทั้งชาติโอกาสในการแสดงออกซึ่งอัตลักษณ์ของตัวตนลงไปอย่างมาก โอกาสของการสูญหายย่อมมีสูง ซึ่งหมายถึงการขาดหายไปหรือการถูกกลืนกลายทางชาติพันธุ์ ดังนั้นหากมีกระบวนการหรือวิธีการใดที่จะช่วยให้เกิดการถ่ายทอดที่มีประสิทธิภาพแล้วก็ย่อมทำให้การเป็นอัตลักษณ์นั้นยังคงอยู่สืบไป วัฒนธรรม ประเพณีต่าง ๆ ซึ่งมีโอกาสที่จะสูญเสียวัตลักษณ์อย่างรวดเร็ว ถ้าไม่มีการตั้งรับ และยังได้รับผลกระทบจากกระแสพัฒนาที่ส่งผลต่อวิถีชุมชน เช่นเดียวกับที่อื่น ๆ ซึ่งชุมชนได้ตระหนักถึงผลเสียจากการที่ต้องสูญเสียวัตลักษณ์ไป ส่วนกระบวนการสร้างการคงอยู่ของอัตลักษณ์สำหรับเยาวชนชาติพันธุ์ดารอั้งในสังคมพหุวัฒนธรรมจังหวัดเชียงราย

ใช้รูปแบบสร้างการรับรู้ในเรื่องการมีบรรพบุรุษร่วมกัน (The Primordialist model) ใช้ภาษาดาราร้างในการสื่อสารกัน นับถือศาสนาพุทธ ซึ่งเป็นสิ่งที่ฝังแน่นอยู่ในการระลึกถึงของชาวดาราร้างโดยผ่านการถ่ายทอดทางวัฒนธรรม (Enculturation) จากคนรุ่นปู่ ย่า สู่คนรุ่นลูกหลาน การดำรงอยู่ของอัตลักษณ์ชุมชนท่ามกลางการพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี ชุมชนจึงต้องให้ความสำคัญกับทุกภาคส่วนในการสนับสนุน ส่งเสริมการดำรงไว้ซึ่งอัตลักษณ์ชุมชน โดยสร้างโอกาส และการมีส่วนร่วมแก่ทุกภาคส่วนในชุมชน ตั้งแต่ระดับครอบครัว กลุ่มองค์กร หน่วยงานในชุมชน อาทิเช่น การส่งเสริมการใช้ภาษาถิ่น ภาษาประจำชาติพันธุ์ในการสื่อสารในชุมชน การถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นจากผู้อาวุโสในชุมชนแก่เยาวชน หรือผู้ที่สนใจในชุมชน เป็นต้น

ในการศึกษาประเด็นการคงอยู่ของอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ที่คล้ายกันนี้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนพงษ์ ลมอ่อน (2557: บทคัดย่อ) ที่ศึกษาพบว่าชาวกัมพูเองก็พยายามที่จะปรับตัวและต่อรองกับสถานการณ์ดังกล่าว (ระบบทุนทางเศรษฐกิจและความทันสมัย) เพื่อสร้างพื้นที่ทางสังคมและความมั่นคงในชีวิตให้กับตนเอง ผ่านการหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้าต่อต้านกับกลุ่มที่มีอำนาจต่าง ๆ อย่างตรงไปตรงมา และพยายามที่จะผลิตซ้ำอัตลักษณ์และความเป็นชาติพันธุ์เดิมของตนเองให้เป็นที่ยอมรับ ซึ่งถูกแสดงให้เห็นผ่านทางพื้นที่ของการท่องเที่ยวและวัฒนธรรมเฉกเช่นเทศกาลปีใหม่กัมพู นอกจากนี้แล้ว ประเทศไทยเป็นประเทศที่ตั้งอยู่ในเอเชียอาคเนย์ที่มีชนกลุ่มน้อยอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะในภาคเหนือจะพบว่ามีชนกลุ่มน้อยอยู่กระจัดกระจายทั่วไป แต่มิได้สร้างปัญหาในการปกครองแต่อย่างใด โดยรัฐบาลถือว่าชนกลุ่มน้อยเหล่านั้นก็คือคนไทย เพราะฉะนั้นยิ่งความเจริญได้แผ่กระจายออกไปมากเท่าใด โอกาสที่ชนกลุ่มน้อยเหล่านี้

จะกลายเป็นคนไทยอย่างแท้จริงก็ย่อมมีมากขึ้น (ขจิตภัย บุรุษพัฒน์, 2517: 1) จากการศึกษาและข้อมูลดังกล่าวทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องต้องมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างอัตลักษณ์ให้กับชุมชน สร้างความภาคภูมิใจ สร้างการสื่อสารอัตลักษณ์ให้กับสาธารณชนได้รับทราบความสำคัญของอัตลักษณ์ชุมชน และสามารถถ่ายทอดให้กับผู้อื่นอย่างภาคภูมิใจ

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย เป็นคณะวิชาที่เปิดหลักสูตรด้านภาษา ประกอบด้วยโปรแกรมวิชาภาษาและวัฒนธรรม โปรแกรมวิชาภาษาจีน โปรแกรมวิชาภาษาตะวันตก โปรแกรมวิชาภาษาญี่ปุ่น และโปรแกรมวิชาภาษาเกาหลี มีจำนวนนักศึกษาที่เรียนอยู่ในปัจจุบันโดยประมาณ 2000 คน (ฝ่ายวิชาการคณะมนุษยศาสตร์, 2560) มีความหลากหลายของนักศึกษาชาติพันธุ์ เช่น

ชาติพันธุ์อาข่า

ชาติพันธุ์อาข่าเป็นชนกลุ่มหนึ่ง ซึ่งมีบรรพบุรุษดั้งเดิมอาศัยอยู่ทางตอนใต้ของประเทศจีน ในประเทศจีนเรียกว่า “ฮานี หรือ โวน” โดยมีเส้นทาง 2 เส้นทาง คือ เส้นทางแรก อพยพจากประเทศพม่าแคว้นเชียงตุงเข้าสู่ประเทศไทยเนื่องจากเกิดปัญหาทางการเมือง ด้านฝั่งเขตอำเภอแม่จันทง หมู่บ้านพญาไพร (ปัจจุบันเป็นอำเภอแม่ฟ้าหลวง) และเส้นทางที่สอง อพยพโดยตรงจากประเทศจีนโดยเดินทางผ่านบริเวณตะเข็บชายแดนพม่าและแม่น้ำโขงประเทศลาว และเข้าสู่ประเทศไทยโดยตรงที่อำเภอแม่สาย ปัจจุบันชนเผ่าอาข่าได้กระจายอยู่ในเขตจังหวัดภาคเหนือ 5 จังหวัด คือ จังหวัดเชียงราย เชียงใหม่ ลำปาง ตาก แพร่ และมีอาข่าบางส่วนได้อพยพไปอยู่จังหวัดน่าน พิษณุโลก และหลายจังหวัดของประเทศไทย ในประเทศไทยสามารถแบ่งชนเผ่าอาข่าได้เป็น 8 กลุ่ม ดังนี้ กลุ่มอุโล้อาข่า กลุ่มลอม้ออาข่า กลุ่มผะหม้ออาข่า กลุ่มหน้าค้ออาข่า กลุ่มเปี้ยะอาข่า กลุ่ม

อำเภออาข่า กลุ่มอำเภออาข่า กลุ่มอุพืออาข่า และในจังหวัดเชียงรายอาศัยอยู่ที่อำเภอแม่จัน (สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดเชียงราย, 2559: 110)

ชาติพันธุ์ม้ง

ชาติพันธุ์ม้ง หมายถึง อีสระชน เดิมอาศัยอยู่ในประเทศจีน ต่อมาชาวจีนเข้ามาปราบปราม เป็นเหตุให้อพยพลงมาถึงตอนใต้ของจีนและเขตอินโดจีน ในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 และตอนเหนือของประเทศไทย ประมาณ พ.ศ. 2500 โดยมีสองกลุ่ม ได้แก่ ม้งน้ำเงินและม้งขาว ไม่ชอบให้เรียกว่า แม้ว โดยถือว่าเป็นการดูถูกเหยียดหยาม ประชากรของม้งในประเทศไทยมีมากเป็นอันดับ 2 รองจากกะเหรี่ยง ตั้งถิ่นฐานอยู่ตามภูเขาสูงหรือที่ราบเชิงเขาในเขตพื้นที่จังหวัดเชียงราย พะเยา น่าน เชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน แพร่ ลำปาง กำแพงเพชร เลย พิษณุโลก เพชรบูรณ์ สุโขทัย และตาก ปัจจุบันในพื้นที่จังหวัดเชียงรายอาศัยอยู่ที่อำเภอเวียงแก่น (สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดเชียงราย, 2559: 82)

ชาติพันธุ์ลาหู่

ชาติพันธุ์ลาหู่ หรือ มูเซอ อาศัยอยู่ในประเทศจีน เมื่อถูกรุกรานจึงอพยพมาทางตอนใต้เข้าสู่ประเทศพม่า และทางเหนือของประเทศไทย โดยเข้ามาทางอำเภอแม่จัน อำเภอเชียงแสน อำเภอเชียงของ อำเภอเวียงป่าเป้า อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย, อำเภอฝาง อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ และอำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีเพียงส่วนน้อยที่มาจากอำเภอแม่สวด จังหวัดตาก มูเซอที่รู้จักกันมาก ได้แก่ มูเซอดำ มูเซอแดง มีวัฒนธรรมประเพณีคล้ายคลึงกัน มูเซอเป็นภาษาพม่าแปลว่านายพราน เนื่องจากมีความชำนาญในการล่าสัตว์โดยใช้หน้าไม้ ภาษาอังกฤษเรียกว่าลาฮูในกลุ่มมูเซอดำ เรียกว่า ลาฮูนา มูเซอแดง เรียกว่า ลาฮูยี ลาหู่ หรือ มูเซอแบ่งเป็นกลุ่มย่อยได้ 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มใหญ่ 2 กลุ่ม ได้แก่ มูเซอดำและ

มุเซอแดง และกลุ่มเล็ก 2 กลุ่ม ได้แก่ มุเซอฉี หรือมุเซอกุย และมุเซอเฉเล ปัจจุบันในประเทศไทยมีชนเผ่าลาหู่อาศัยโดยกระจายอยู่ตามหมู่บ้านต่าง ๆ ตามแนวชายแดนไทย-พม่ากว่า 800 หมู่บ้าน พื้นที่ที่มีชาวลาหู่อาศัยอยู่มาก ได้แก่ เชียงราย แม่ฮ่องสอน เชียงใหม่ และลำปาง โดยเฉพาะตามพื้นที่ติดชายแดน ส่วนใหญ่แล้วชนเผ่าลาหู่มักจะอาศัยปะปนกับชนเผ่าอื่น ๆ หรือคนไทย มีเพียงส่วนน้อยที่อยู่รวมกันเป็นกลุ่มหรือเป็นหมู่บ้าน เผ่าลาหู่ที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย คือ ลาหู่แดง ซึ่งมีการนับถือผี โดยโตโบหรือผู้นำทางศาสนา ส่วนลาหู่ดำหรือลาหู่เหลือง ก็มีการนับถือผีเช่นกัน นอกจากนี้เผ่าลาหู่ก็ยังมี การนับถือศาสนาคริสต์อีกด้วย และในพื้นที่จังหวัดเชียงรายอาศัยอยู่ที่บ้านขาหย่างพัฒนา ตำบลป่าตึง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย (สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดเชียงราย, 2559: 102) นอกจากนี้แล้ว ยังมีนักศึกษาชาวจีนเข้ามาศึกษาในรายวิชาที่สนใจเป็นจำนวนมาก และมีการติดต่อสื่อสารกับชาวต่างประเทศที่เข้ามาเป็นวิทยากรในการสอนภาษา การค้าขาย การทำกิจกรรมต่าง ๆ จากสถานการณ์ที่กล่าวมา นักศึกษาชาติพันธุ์ คือ กลุ่มคนหนึ่งที่จะมีบทบาทหลักในการเสริมสร้างอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ของชุมชน ร่วมกับการสื่อสารอัตลักษณ์ของชุมชนให้กับผู้ที่สนใจ หรือตระหนักที่จะศึกษาเรียนรู้ประเพณี วัฒนธรรม และอัตลักษณ์ของชุมชน

ในสถานการณ์ปัจจุบันชุมชนจึงต้องให้ความสำคัญต่อการรับรู้ อัตลักษณ์ และในขณะเดียวกันก็สามารถถ่ายทอด สื่อสาร ด้วยวิธีการต่าง ๆ สู่สาธารณชนได้ ดังการศึกษาของ ดวงกลม บางสมบุญ (2549: 67 - 68) เรื่อง การธำรงอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ของชาวเมี่ยน กรณีศึกษา : ชุมชนบ้านใจไก่ อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน พบว่า การใช้แนวคิดอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ ในการหล่อหลอมความรู้สึกของคนในกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีร่วมกันที่เป็นลักษณะร่วมและมีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะกลุ่ม เช่น ภาษา ศาสนา ความผูกพัน

ของระบบเครือญาติ พิธีกรรม พฤติกรรมทางสังคม เป็นเหมือนเส้นแบ่งความ เป็นรูปแบบเฉพาะของแต่ละวัฒนธรรม แต่ในขณะเดียวกันก็สามารถข้ามไปมาระหว่างวัฒนธรรมได้ และยังขึ้นอยู่กับบริบทของความสัมพันธ์เชิงอำนาจ ที่มีต่อกลุ่มอื่น ๆ ด้วย สอดคล้องกับการศึกษาของ สลิตา ศิลปดิโนทร์ และ สามชาย ศรีสันต์ (2555: บทคัดย่อ) เรื่อง การรักษาอัตลักษณ์ความเป็นภูไท ของบ้านนาสะอาด ตำบลเสนางคนิคม อำเภอสนางคนิคม จังหวัดอำนาจเจริญ จากการศึกษาพบว่า สิ่งที่แสดงให้เห็นถึงความเป็นภูไทคือ สำเนียงภาษาพูด ผ้าลายขิด ประเพณีภูไท และการอยู่ร่วมกับป่า ซึ่งเมื่อศึกษาถึงรายละเอียด จะพบความแตกต่างระหว่างสิ่งเหล่านี้ของบ้านนาสะอาดและหมู่บ้านอื่น ๆ ใกล้เคียงได้อย่างชัดเจน ส่วนเงื่อนไขที่ทำให้สามารถรักษาความเป็นภูไทคือ การยอมรับอัตลักษณ์กระแสหลักความเป็นไทย การสร้างอัตลักษณ์ในฐานะ เป็นตัวแทนภูมิภาคเพื่อตอบโต้ความแห้งแล้งกันดารของชาวอีสาน และการ นิยามความเป็นพื้นที่ที่สอดคล้องกับกระแสการบริโภค “ความเป็นชนบท” จากข้อมูลดังกล่าว การปรับตัวหรือยอมรับตามกระแสหลักของสถานการณ์ ปัจจุบัน และดำรงไว้ซึ่งตัวตน ความเป็นเอกลักษณ์ อัตลักษณ์ของชุมชนจึง เป็นสิ่งที่ต้องให้ความสำคัญเท่า ๆ กัน เพื่อให้สังคมสามารถดำรงอยู่ได้

นอกจากการดำรงไว้ซึ่งอัตลักษณ์ชาติพันธุ์แล้ว การสื่อสารอัตลักษณ์ ของชุมชนให้กับสาธารณะชนถือเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่จะรักษาอัตลักษณ์ชุมชน ไว้ได้ ดังการศึกษาของ รัชชนก สนวนสีดา (2556: 111-125) เรื่องกระบวนการสื่อสารเพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นของ ชุมชนไทยพวน อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรีพบว่า การสื่อสารเพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชน ไทยพวนเป็นรูปแบบการสื่อสารแบบเครือข่าย ลักษณะแบบเผชิญหน้า และ การรับรู้ว่ามีอัตลักษณ์อะไร ชุมชนมีอัตลักษณ์ที่โดดเด่นอะไร ภายใต้ทุน ทางสังคมและวัฒนธรรมชุมชน และสามารถสื่อสารให้สาธารณะชนได้รับทราบ

จึงเป็นสิ่งที่สำคัญมากที่เยาวชน นักเรียน นักศึกษา ชุมชนต้องร่วมกันมีส่วนร่วมในแต่ละขั้นตอนของการสืบสานอัตลักษณ์ของชุมชน ผ่านการรับรู้ ถ่ายทอดจากผู้อาวุโสในชุมชน เข้าไปเรียนรู้ประเพณี วัฒนธรรม และกิจกรรมของชุมชน

ด้วยสถานการณ์ของสังคม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยี และข้อมูลที่ได้นำเสนอในเบื้องต้น ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดในการศึกษาการรับรู้อัตลักษณ์ชุมชนของนักศึกษาชาติพันธุ์มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลการรับรู้อัตลักษณ์ชาติพันธุ์จากการสอบถามและรวบรวมข้อมูลนักศึกษาชาติพันธุ์หลักในพื้นที่ต่างๆ ในจังหวัดเชียงราย สร้างการรับรู้ในอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ในด้านต่างๆ และสำรวจความจำเป็นเร่งด่วนในการเสริมสร้างอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ ทั้งนี้เพื่อสร้างความตระหนักในสำคัญของอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ เสริมสร้างความเข้าใจให้กับนักศึกษาชาติพันธุ์และสาธารณชน สร้างการรับรู้ในด้านประเพณี วัฒนธรรม ความเชื่อ พิธีกรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ฯลฯ ให้กับนักศึกษา เยาวชนในชุมชน ผ่านการมีส่วนร่วม ความร่วมมือของคนในชุมชน นอกจากนี้แล้ว ยังเป็นการส่งเสริมการสร้างความเข้าใจในด้านการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม การเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมให้กับผู้คนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ราบ ผู้คนทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยเฉพาะผู้คนในประชาคมอาเซียน ASEAN ที่เดินทางผ่านหรือท่องเที่ยวในพื้นที่ชาติพันธุ์จังหวัดเชียงราย เพื่อสร้างความเข้าใจที่ดี อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข พร้อมกับการหาแนวทางร่วมกันในการดำรงไว้ซึ่งอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ในลักษณะต่าง ๆ และสร้างความยั่งยืนให้กับชุมชนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาการรับรู้อัตลักษณ์ชุมชนของนักศึกษาชาติพันธุ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

รูปแบบเป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research)

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร

ประชากรในการศึกษาการรับรู้อัตลักษณ์ชุมชนของนักศึกษาชาติพันธุ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ได้แก่ นักศึกษาปีที่ 1 – ปีที่ 3 สังกัดคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ที่ลงทะเบียนเรียนในปีการศึกษา 2560 ประกอบด้วยชาติพันธุ์ 1. ชาติพันธุ์อาข่า จำนวน 128 คน 2. ชาติพันธุ์ม้ง จำนวน 49 คน 3. ชาติพันธุ์ลาหู่/มูเซอ จำนวน 22 คน รวมทั้งหมดจำนวน 200 คน (สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน, 2560) โดยพิจารณาคัดเลือกจากจำนวนนักศึกษาชาติพันธุ์ที่มีจำนวนเกินกว่า 20 คนขึ้นไป และมีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดเชียงรายในขณะที่ศึกษาอยู่

2.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาการรับรู้อัตลักษณ์ชุมชนของนักศึกษาชาติพันธุ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ได้แก่ นักศึกษาปีที่ 1 – ปีที่ 3 สังกัดคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ที่ลงทะเบียนเรียนในปีการศึกษา 2560 มีเชื้อสายชาติพันธุ์ โดยมีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดเชียงรายประกอบด้วย 1. ชาติพันธุ์อาข่า 2. ชาติพันธุ์ม้ง 3. ชาติพันธุ์ลาหู่/

มูเซอ เทียบการประมาณค่าสัดส่วนของ Krejcie & Morgan (1970) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 132 คน ใช้วิธีการสุ่มแบบใช้การสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

ขอบเขตเนื้อหาและตัวแปร

ขอบเขตเนื้อหา

1. การศึกษาบริบทอัตลักษณ์ชุมชน ของนักศึกษาชาติพันธุ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ตำรา งานวิจัย สื่อสิ่งพิมพ์ คัมภีร์โบราณ เอกสารบันทึกด้าน ประเพณี วัฒนธรรม สังคม การสำรวจการรับรู้จากนักศึกษา และการสอบถามการรับรู้อัตลักษณ์จาก นักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์จากแต่ละพื้นที่ชาติพันธุ์

2. การศึกษาการรับรู้อัตลักษณ์ชุมชน ของนักศึกษาชาติพันธุ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ทำการศึกษาในกลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จาก 3 ชาติพันธุ์ ประกอบด้วย ชาติพันธุ์อาข่า ชาติพันธุ์ม้ง และชาติพันธุ์ ลahu/มูเซอ โดยใช้เกณฑ์ในการพิจารณาตามข้อมูลในกลุ่มประชากร

ตัวแปรต้น

นักศึกษาชาติพันธุ์มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

ตัวแปรตาม

การรับรู้อัตลักษณ์ชุมชน

เครื่องมือในการวิจัย

1. แบบสอบถามการรับรู้อัตลักษณ์ชุมชนของนักศึกษาชาติพันธุ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย เก็บรวบรวมข้อมูล 4 ส่วน ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสำรวจ ด้านเพศ ชาติพันธุ์

ภูมิลาเนา ช่วงอายุ โปรแกรมวิชา และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน

ส่วนที่ 2 ข้อมูลการรับรู้อัตลักษณ์ชุมชน จัดทำเป็นแบบรายการให้ผู้ตอบแบบสอบถามทำเครื่องหมาย ✓ ลงให้ช่องที่สอดคล้องกับความคิด จำนวน 14 ด้าน ประกอบด้วย 1. ประวัติชาติพันธุ์ 2. อาชีพหลักของชุมชน 3. การรวมกลุ่มต่าง ๆ ในหมู่บ้าน 4. ภาษาที่ใช้ในชุมชน 5. การแต่งกายตามแบบประเพณี 6. อาหารประจำถิ่น 7. ที่อยู่อาศัย 8. สถานที่ท่องเที่ยวในชุมชน 9. ภูมิปัญญาชุมชน 10. ของที่ระลึกในชุมชน 11. การละเล่น 12. การนับถือศาสนา 13. ประเพณีและเทศกาล 14. พิธีกรรม ความเชื่อ และค่านิยม

ส่วนที่ 3 ข้อมูลด้านความคิดเห็นต่อการเสริมสร้างอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ในด้านต่าง ๆ ใน 5 ด้านอัตลักษณ์ที่จำเป็นเร่งด่วนในการเสริมสร้างอัตลักษณ์ให้แก่การศึกษาชาติพันธุ์ โดยผู้ตอบแบบสอบถามเลือกจาก 14 ด้านจากส่วนที่ 2

ตอนที่ 4 ข้อมูลในการเสนอแนะด้านอื่น ๆ

การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ

1. ผู้วิจัยศึกษาถึงจุดประสงค์ในงานวิจัยครั้งนี้ ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัย วิทยานิพนธ์ เอกสาร หนังสือ ที่เกี่ยวกับชุมชนชาติพันธุ์ในประเทศไทย ในแต่ละภาคของประเทศไทยและเน้นพื้นที่ในจังหวัดเชียงราย เพื่อสรุปประเด็นอัตลักษณ์ชาติพันธุ์

2. ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามการรับรู้อัตลักษณ์ชุมชน เพื่อเก็บข้อมูลนักศึกษาชาติพันธุ์ เนื้อหาในแบบสอบถามประกอบด้วย ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสำรวจด้านเพศ ชาติพันธุ์ ภูมิลาเนา ช่วงอายุ โปรแกรมวิชา และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน ส่วนที่ 2 ข้อมูลการรับรู้อัตลักษณ์ชุมชน

จัดทำเป็นแบบรายการให้ผู้ตอบแบบสอบถามทำเครื่องหมาย ✓ ลงให้ช่องที่สอดคล้องกับความคิด จำนวน 14 ด้าน ส่วนที่ 3 ข้อมูลด้านความคิดเห็นต่อการเสริมสร้างอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ในด้านต่างๆ ใน 5 ด้านอัตลักษณ์ที่จำเป็นเร่งด่วนในการเสริมสร้างอัตลักษณ์ให้นักศึกษาชาติพันธุ์ โดยผู้ตอบแบบสอบถามเลือกจาก 14 ด้านจากส่วนที่ 2 ตอนที่ 4 ข้อมูลในการเสนอแนะด้านอื่น ๆ

3. ผู้วิจัยส่งเครื่องมือให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่านพิจารณาตรวจสอบ และประเมินคุณภาพของเครื่องมือ และความเที่ยงตรงของเนื้อหา โดยจัดทำแบบแบบตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามการรับรู้อัตลักษณ์ชุมชนของนักศึกษาชาติพันธุ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้องของวัตถุประสงค์ (Index of Item Objective Congruence: IOC) โดยใช้สูตรคำนวณ ดังนี้

$$\text{สูตรคำนวณ IOC} = \frac{\text{คะแนนรวม}}{\text{จำนวนผู้เชี่ยวชาญ}} = \frac{\sum R}{N}$$

ใช้เกณฑ์การตัดสินค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป จากผลของแบบตรวจสอบฯ ของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน ได้ผล IOC เท่ากับ 0.84 และเลือกข้อรายการที่มีค่า IOC มากกว่า 0.50 มาใช้เป็นข้อรายการในแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถาม จำนวน 30 ชุด ทดสอบกับกลุ่มทดลองเครื่องมือวิจัย เพื่อตรวจสอบว่ามีความเหมาะสมและมีคุณภาพหรือไม่ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ จากนั้นนำไปประมวลผลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ดังนี้ (สมบัติท้ายเรือคำ, 2551)

$$\text{สูตร } \alpha = \frac{K}{K-1} \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right]$$

โดย α แทน ค่าความเชื่อมั่น

K แทน จำนวนข้อ

S_i^2 แทน ผลรวมความแปรปรวนแต่ละข้อ

S_t^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนรวม

โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach's alpha coefficient; α) จากเกณฑ์การประเมินความเที่ยงสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ดังนี้ (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2544)

ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α)	การแปลความหมายระดับความเที่ยง
มากกว่า .90	ดีมาก
มากกว่า .80	ดี
มากกว่า .70	พอใช้
มากกว่า .60	ค่อนข้างพอใช้
มากกว่า .50	ต่ำ
น้อยกว่า หรือเท่ากับ .50	ไม่สามารถรับได้

ผู้วิจัยหาค่าความเชื่อมั่นโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach's alpha coefficient) ที่ค่าระดับความเชื่อมั่นของแบบสอบถามได้ผลเท่ากับ 0.87 ซึ่งถือได้ว่าอยู่ในระดับความเที่ยงระดับดี หมายถึงแบบสอบถามมีความน่าเชื่อถือและสามารถนำไปศึกษากับกลุ่มตัวอย่างจริงได้

4. นำข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงตามข้อเสนอนี้ ในการปรับเปลี่ยนหัวข้อรายการที่จะใช้สอบถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

งานวิจัย จำนวน 3 หัวข้อรายการ ประกอบด้วย 1. อาชีพในชุมชน ปรับเปลี่ยน เป็นอาชีพหลักในชุมชน 2. กลุ่มต่าง ๆ ในชุมชน ปรับเปลี่ยนเป็นการรวมกลุ่ม ต่าง ๆ ในชุมชน และ 3. สิ่งก่อสร้าง ปรับเปลี่ยนเป็นที่อยู่อาศัยในชุมชน นอกจากนี้แล้ว ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะให้ผู้วิจัยศึกษาเพิ่มเติมในด้านการยอมรับ และระยะเวลาการสร้างอัตลักษณ์ในหัวข้อที่เกี่ยวข้อง และจัดทำเครื่องมือ เพื่อนำไปทดลองใช้กับนักศึกษาชาติพันธุ์ที่มีคุณลักษณะใกล้เคียงในการเก็บ รวบรวมข้อมูลจริง ผลการหาคุณภาพเครื่องมือพบว่า กลุ่มนักศึกษา ชาติพันธุ์ ที่ใช้ในการทดลองตอบแบบสอบถามได้ครบทุกข้อ ใน 4 ส่วนของแบบสอบถาม คำชี้แจงในแต่ละส่วนมีความชัดเจน และรายการในการสอบถาม จำนวน 14 ข้อรายการ นักศึกษากลุ่มทดลองตอบครบรายการที่สอบถาม ในส่วน ข้อเสนอแนะ นักศึกษากลุ่มทดลองได้เสนอให้มีการจัดรูปแบบหน้ากระดาษ ของแบบสอบถาม และใช้คำในแบบสอบถามที่อ่านแล้วเข้าใจง่าย

5. ปรับปรุงเครื่องมือจากการทดลองใช้

6. นำแบบสอบถามการรับรู้อัตลักษณ์ชุมชนของนักศึกษาชาติพันธุ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย เก็บข้อมูลจริงกับกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัยและผู้ช่วยนักวิจัยที่ผ่านการอบรมการเก็บข้อมูล

การเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งเป็น 4 ขั้นตอน คือ

1. ผู้วิจัยศึกษาแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัย วิทยานิพนธ์ เอกสาร หนังสือ ที่เกี่ยวกับชุมชนชาติพันธุ์ในประเทศไทย ในแต่ละภาคของประเทศไทย พื้นที่ ภาคเหนือ และเน้นในพื้นที่ในจังหวัดเชียงรายเพื่อสรุปประเด็นอัตลักษณ์ ชาติพันธุ์

2. เก็บข้อมูลการรับรู้อัตลักษณ์ชุมชนของนักศึกษาชาติพันธุ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงรายจากกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย กลุ่มชาติพันธุ์ อาข่า ชาติพันธุ์ม้ง และชาติพันธุ์ลาหู่ จำนวน 132 คน ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามคืน จำนวน 132 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 โดยผู้วิจัยได้ประสานงาน ติดตามการทำแบบสอบถามและการนำแบบสอบถามคืน ร่วมกับผู้ช่วยนักวิจัย นักศึกษาผู้ประสานงาน 3 กลุ่มชาติพันธุ์ และอาจารย์ที่ปรึกษาประจำโปรแกรมวิชาสังกัดคณะมนุษยศาสตร์

3. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามการรับรู้อัตลักษณ์ชุมชนของนักศึกษาชาติพันธุ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ในแต่ละส่วนของแบบสอบถาม ประกอบด้วย

3.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยค่าร้อยละ วิเคราะห์แยกประเภท (Typological Analysis) และใช้การพรรณนาวิเคราะห์ (Analytical Induction)

3.2 ข้อมูลการรับรู้อัตลักษณ์ชุมชน วิเคราะห์โดยโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ใช้สถิติเชิงพรรณนา ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3.3 ข้อมูลการเสริมสร้างอัตลักษณ์ชุมชน ให้ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกตอบ 5 อันดับแรกที่ต้องการเสริมสร้างอัตลักษณ์เร่งด่วน ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการจัดอันดับ การใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ใช้สถิติเชิงพรรณนา ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3.4 ข้อมูลข้อเสนอแนะทั่วไป วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์แยกประเภท (Typological Analysis) และใช้การพรรณนาวิเคราะห์ (Analytical Induction)

4. สรุปผลการวิจัยและนำเสนอข้อมูลการรับรู้อัตลักษณ์ชุมชนของนักศึกษาชาติพันธุ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัยเกี่ยวกับการศึกษารับรู้อัตลักษณ์ชุมชน ของนักศึกษาชาติพันธุ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย สรุปผลการวิจัย ได้ดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามการรับรู้อัตลักษณ์ชุมชนของนักศึกษาชาติพันธุ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นเพศหญิงมากที่สุดร้อยละ 78.00 และเป็นเพศชายร้อยละ 22.00 ส่วนใหญ่ มีเชื้อสายชาติพันธุ์อาข่ามากที่สุดร้อยละ 64.40 รองลงมาคือชาติพันธุ์ม้ง ร้อยละ 26.50 และชาติพันธุ์ลาหู่/มูเซอร้อยละ 9.10 มีภูมิลำเนาอยู่ในอำเภอเมืองมากที่สุดร้อยละ 26.50 รองลงมาคืออำเภอแม่สรวยร้อยละ 16.70 และอำเภอแม่ฟ้าหลวงร้อยละ 12.90 ตามลำดับ ผู้ตอบแบบสอบถามมีช่วงอายุ 18 ปี มากที่สุด ร้อยละ 47.70 รองลงมาคือ อายุ 19 ปี ร้อยละ 31.10 และ 20 ปี ร้อยละ 20.50 สังกัดโปรแกรมวิชาภาษาจีนมากที่สุดร้อยละ 49.20 รองลงมาโปรแกรมวิชาภาษาตะวันตกร้อยละ 38.60 และน้อยที่สุดโปรแกรมวิชาภาษาเกาหลีร้อยละ 3.80 ผู้ตอบแบบสอบถามมีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านอยู่ในช่วง 16 – 20 ปีมากที่สุดร้อยละ 95.50 และ ระยะเวลา 11-15 ร้อยละ 4.50

2. การศึกษาการรับรู้อัตลักษณ์ชุมชนของนักศึกษาชาติพันธุ์ โดยในแบบสอบถามจัดทำเป็นแบบรายการให้ผู้ตอบแบบสอบถามทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่สอดคล้องกับความคิดในด้านการรับรู้ ไม่รับรู้ และไม่แน่ใจ จำนวน 14 ด้าน สรุปผลการศึกษาดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ตารางแสดงข้อมูลการรับรู้อัตลักษณ์ชุมชนของนักศึกษา
ชาติพันธุ์มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

อัตลักษณ์ชุมชนในแต่ละด้าน	รับรู้ (%)	ไม่รับรู้ (%)	ไม่แน่ใจ (%)
1. ประวัติชาติพันธุ์	46.20	9.80	43.90
2. อาชีพหลักของชุมชน	97.70	0.80	1.50
3. การรวมกลุ่มต่างๆ ในหมู่บ้าน	85.60	6.80	7.60
4. ภาษาที่ใช้ในชุมชน	100.00	0.00	0.00
5. การแต่งกายตามแบบประเพณี	57.60	2.30	40.20
6. อาหารประจำถิ่น	50.00	0.00	50.00
7. ที่อยู่อาศัย	95.50	0.00	4.50
8. สถานที่ท่องเที่ยวในชุมชน	93.90	0.80	5.30
9. ภูมิปัญญาชุมชน	19.70	1.50	78.80
10. ของที่ระลึกในชุมชน	38.60	6.80	54.50
11. การละเล่น	62.90	2.30	34.80
12. การนับถือศาสนา	99.20	0.00	0.80
13. ประเพณีและเทศกาล	82.60	2.30	15.20
14. พิธีกรรม ความเชื่อ และค่านิยม	39.40	5.30	54.50

จากตารางที่ 1 พบว่า การรับรู้อัตลักษณ์ชุมชนมากที่สุด คือ ด้านภาษาที่ใช้ในชุมชนร้อยละ 100.00 รองลงมา คือ อัตลักษณ์ชาติพันธุ์ด้านการนับถือศาสนาร้อยละ 99.20 และการรับรู้อัตลักษณ์น้อยที่สุด คือ ด้านภูมิปัญญาชุมชนร้อยละ 19.70 ในด้านที่ผู้ตอบแบบสอบถามไม่รับรู้อัตลักษณ์ชาติพันธุ์มากที่สุด ได้แก่ ด้านประวัติชาติพันธุ์ร้อยละ 9.80 รองลงมาคือด้านการรวมกลุ่มต่าง ๆ ในหมู่บ้าน และด้านของที่ระลึกในชุมชนร้อยละ 6.80 น้อยที่สุด คือ ด้านอาหารประจำถิ่น ที่อยู่อาศัย และการนับถือศาสนา ร้อยละ 0 เท่ากัน และในด้านที่ผู้ตอบแบบสอบถามไม่แน่ใจเกี่ยวกับการรับรู้อัตลักษณ์ชาติพันธุ์มากที่สุด ได้แก่ ด้านภูมิปัญญาชุมชนร้อยละ 78.80 รอง

ลงมาคือด้านของที่ระลึกและพิธีกรรมความเชื่อ และค่านิยมร้อยละ 54.50 เท่ากัน และน้อยที่สุดด้านภาษาที่ใช้ในชุมชนร้อยละ 0.00

3. ความคิดเห็นต่อการเสริมสร้างอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ของนักศึกษา ชาติพันธุ์มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงรายจากแบบสอบถามการรับรู้อัตลักษณ์ ชุมชน ของนักศึกษาชาติพันธุ์มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย โดยพิจารณา เลือกราย 5 ด้านอัตลักษณ์ชุมชนที่ต้องการเสริมสร้างอัตลักษณ์ชุมชนเร่งด่วน จาก 14 ด้าน ประกอบด้วย 1. ประวัติชาติพันธุ์ 2. อาชีพหลักของชุมชน 3. การรวมกลุ่มต่าง ๆ ในหมู่บ้าน 4. ภาษาที่ใช้ในชุมชน 5. การแต่งกายตาม แบบประเพณี 6. อาหารประจำถิ่น 7. ที่อยู่อาศัย 8. สถานที่ท่องเที่ยว ในชุมชน 9. ภูมิปัญญาชุมชน 10. ของที่ระลึกในชุมชน 11. การละเล่น 12. การนับถือศาสนา 13. ประเพณีและเทศกาล 14. พิธีกรรม ความเชื่อ และค่านิยม ผู้วิจัยสรุปผลการศึกษาดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2 ตารางแสดงข้อมูลการเลือกอัตลักษณ์ชุมชน เพื่อเสริมสร้างการรับรู้อัตลักษณ์ชุมชนของนักศึกษาชาติพันธุ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย (พิจารณาเลือก 5 ค่าร้อยละสูงสุด)

อัตลักษณ์ชุมชน (ด้าน)	ค่าร้อยละ (%)	\bar{x}	S.D.	ลำดับการเลือก
1. ประวัติชาติพันธุ์	14.40	1.85	0.35	8
2. อาชีพหลักของชุมชน	0.00	2.00	0.00	12
3. การรวมกลุ่มต่างๆ ในหมู่บ้าน	0.00	2.00	0.00	12
4. ภาษาที่ใช้ในชุมชน	21.20	1.78	0.41	7
5. การแต่งกายตามแบบประเพณี	62.10	1.37	0.48	4
6. อาหารประจำถิ่น	56.80	1.43	0.49	5
7. ที่อยู่อาศัย	6.10	1.93	0.23	10
8. สถานที่ท่องเที่ยวในชุมชน	9.80	1.90	0.29	9
9. ภูมิปัญญาชุมชน	62.10	1.37	0.48	4
10. ของที่ระลึกในชุมชน	76.50	1.23	0.42	1
11. การละเล่น	49.20	1.50	0.50	6
12. การนับถือศาสนา	1.50	1.98	0.12	11
13. ประเพณีและเทศกาล	73.50	1.26	0.44	2
14. พิธีกรรม ความเชื่อ และค่านิยม	70.50	1.29	0.45	3

จากตารางที่ 2 พบว่า 5 ด้านเสริมสร้างอัตลักษณ์ชุมชนที่กลุ่มตัวอย่างเลือกจากแบบสอบถามการรับรู้อัตลักษณ์ชุมชนมากที่สุด คือ อัตลักษณ์ด้านของที่ระลึกชุมชนมีผู้เลือกมากที่สุดร้อยละ 76.50 (ค่าเฉลี่ย = 1.23, S.D. = 0.42) รองลงมาคือด้านประเพณีและเทศกาลร้อยละ 73.50 (ค่าเฉลี่ย = 1.26, S.D. = 0.44) ด้านพิธีกรรม ความเชื่อ และค่านิยมร้อยละ 70.50 (ค่าเฉลี่ย = 1.29, S.D. = 0.45) ด้านภูมิปัญญาชุมชนร้อยละ 62.10 เท่ากันกับด้านการแต่งกายตามแบบประเพณี 62.10 (ค่าเฉลี่ย = 1.37, S.D. = 0.48) และด้านอาหารประจำถิ่นร้อยละ 56.80 (ค่าเฉลี่ย = 1.43, S.D. = 0.49)

4. ข้อเสนอแนะอื่น ๆ ต่อการรับรู้อัตลักษณ์ชุมชนของนักศึกษาชาติพันธุ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย จากแบบสอบถามส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะอื่น พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนหนึ่งมีข้อเสนอแนะให้มีการจัดแสดงภูมิปัญญาท้องถิ่นในงานสำคัญต่าง ๆ ในระดับคณะและมหาวิทยาลัย จัดกิจกรรมพบปะและเปลี่ยนกิจกรรมด้านทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรมระหว่างชาติพันธุ์ และจัดอบรมภาษาอังกฤษให้กับนักศึกษาชาติพันธุ์ เพื่อใช้ในการสื่อสารอัตลักษณ์ให้กับชาวต่างประเทศ ทั้งนี้เพื่อให้อัตลักษณ์ชาติพันธุ์คงอยู่ต่อไป

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยสามารถอภิปรายผลการวิจัยในภาพรวมเกี่ยวกับการศึกษาการรับรู้อัตลักษณ์ชุมชนของนักศึกษาชาติพันธุ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ได้ดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบสอบถามการรับรู้อัตลักษณ์ชุมชนของนักศึกษาชาติพันธุ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากเป็นนักศึกษาเพศหญิง มีเชื้อสายชาติพันธุ์อาข่ามากที่สุด ทั้งนี้ชาติพันธุ์อาข่าเป็นชาติพันธุ์ใหญ่ มีพื้นที่ครอบคลุมหลายอำเภอในจังหวัดเชียงราย (สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดเชียงราย, 2559: 110–111) เช่น อำเภอเมือง อำเภอแม่สรวย อำเภอแม่ฟ้าหลวง อำเภอแม่จัน เป็นต้น โดยชาติพันธุ์ม้งมีจำนวนรองลงมา และมีพื้นที่ส่วนมากบริเวณอำเภอเวียงแก่น อำเภอเทิง และชาติพันธุ์ลาหู่/มูเซอ อาศัยในพื้นที่อำเภอแม่สรวย เป็นต้น กลุ่มตัวอย่างศึกษาอยู่ในโปรแกรมวิชาภาษาจีนเป็นส่วนมาก ซึ่งเป็นโปรแกรมวิชาที่มีกลุ่มชาติพันธุ์เรียนอยู่มากที่สุดในคณะมนุษยศาสตร์ (ฝ่ายวิชาการ คณะมนุษยศาสตร์, 2560) ส่วนหนึ่งมาจากพื้นฐานภาษาชนเผ่าที่สามารถ

เข้าใจภาษาจีนได้เร็ว รองลงมาคือโปรแกรมวิชาภาษาตะวันตก ซึ่งเป็นโปรแกรมวิชาที่สอนภาษาอังกฤษ มีช่วงอายุ 18 ปี ศึกษาอยู่ในช่วงปีที่ 1 และอาศัยอยู่ในชุมชนมาแล้วเป็นเวลา 16–20 ปี เป็นส่วนมาก

2. การศึกษาการรับรู้อัตลักษณ์ชุมชนของนักศึกษาชาติพันธุ์ พบว่า การรับรู้อัตลักษณ์ชุมชนมากที่สุด คือ ด้านภาษาที่ใช้ในชุมชนร้อยละ 100.00 รองลงมา คือ อัตลักษณ์ชาติพันธุ์ด้านการนับถือศาสนาร้อยละ 99.20 และการรับรู้ที่น้อยที่สุด คือ ด้านภูมิปัญญาชุมชนร้อยละ 19.70 จากการสอบถามพบว่า กลุ่มตัวอย่างไม่มีความเข้าใจในภูมิปัญญาอย่างถ่องแท้ จึงไม่มีความมั่นใจในการถ่ายทอดอัตลักษณ์ด้านนี้สู่สังคม สอดคล้องกับ พรรณี มามาตร และคณะ (2559: บทคัดย่อ) เรื่องกระบวนการสร้างการคงอยู่ของอัตลักษณ์สำหรับเยาวชนชาติพันธุ์ดารำอั้งในสังคมพหุวัฒนธรรมจังหวัด เชียงราย พบว่ากระทรวงศึกษาธิการทำหน้าที่ในการกำหนดทิศทางการพัฒนาการศึกษาของชาติ และกำหนดหลักสูตรการเรียนการสอนแบบเบ็ดเสร็จ ทำให้การจัดการเรียนรู้ถูกผูกขาดโดยครูฝ่ายเดียว ส่งผลให้การเรียนรู้ของชุมชนในเรื่องความรู้ภูมิปัญญาของชุมชนอ่อนแอลงไป โดยละเลยความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นอัตลักษณ์ เป็นตัวตนของชุมชนเป็นเหตุให้เด็กหรือเยาวชนชาติจิตสำนึก รักและหวงแหน รวมทั้งขาดโอกาสในการแสดงออกซึ่งอัตลักษณ์ของตัวเองลงไปอย่างมาก ในด้านการรับรู้อัตลักษณ์ชาติพันธุ์จากแบบสอบถาม มีผู้ตอบไม่รับรู้มากที่สุด คือ ด้านประวัติชาติพันธุ์ร้อยละ 9.80 รองลงมา คือ ด้านการรวมกลุ่มต่าง ๆ ในหมู่บ้าน และด้านของที่ระลึกในชุมชนร้อยละ 6.80 น้อยที่สุด คือ ด้านอาหารประจำถิ่น ที่อยู่อาศัย และการนับถือศาสนาร้อยละ 0 เท่ากัน และในด้านไม่แน่ใจต่อการรับรู้อัตลักษณ์ จากแบบสอบถามมีผู้ตอบไม่แน่ใจต่อการรับรู้อัตลักษณ์มากที่สุด คือ ด้านภูมิปัญญาชุมชนร้อยละ 78.80 รองลงมา คือ ด้านของที่ระลึกและพิธีกรรม

ความเชื่อ และค่านิยมร้อยละ 54.50 เท่ากัน และน้อยที่สุดด้านภาษาที่ใช้ในชุมชนร้อยละ 0.00 ในประเด็นที่กล่าวมาจึงเป็นสิ่งที่สำคัญมากที่เยาวชนนักเรียน นักศึกษา ชุมชนต้องร่วมกันมีส่วนร่วมในแต่ละขั้นตอนของการสืบสานอัตลักษณ์ของชุมชน ผ่านการรับรู้ ถ่ายทอดจากผู้อาวุโสในชุมชน เข้าไปเรียนรู้ประเพณี วัฒนธรรม และกิจกรรมของชุมชน สอดคล้องกับข้อมูลจากส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะอื่น จากแบบสอบถามที่นักศึกษามีความคาดหวังในการจัดกิจกรรมพบปะ แลกเปลี่ยนกิจกรรมด้านทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรมระหว่างชาติพันธุ์ การจัดกิจกรรมอบรมให้ความรู้ด้านภูมิปัญญาชาติพันธุ์ เป็นต้น

3. ความคิดเห็นต่อการเสริมสร้างอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ของนักศึกษาชาติพันธุ์มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย โดยพิจารณาเลือก 5 ด้านอัตลักษณ์ชุมชนที่ต้องการเสริมสร้างอัตลักษณ์ชุมชนเร่งด่วน จาก 14 ด้าน พบว่า 5 ด้านของอัตลักษณ์ชุมชนที่กลุ่มตัวอย่างเลือกจากแบบสอบถามการรับรู้อัตลักษณ์ชุมชน คือ อัตลักษณ์ด้านของที่ระลึกชุมชนมีผู้เลือกมากที่สุด ร้อยละ 76.50 (ค่าเฉลี่ย = 1.23, S.D. = 0.42) สอดคล้องกับ อิศราพร ไจกระจำง และคณะ (2559: บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่ระลึกด้านศิลปวัฒนธรรมและประเพณีเพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจชุมชนในเขตอำเภอเมืองจังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ผู้บริโภคส่วนใหญ่เลือกซื้อผลิตภัณฑ์ที่ระลึกด้านของใช้และของประดับตกแต่ง เพื่อเป็นของฝาก/ ของที่ระลึก ดังนั้นผู้ประกอบการควรผลิตผลิตภัณฑ์ที่ระลึกด้านของใช้และของประดับตกแต่งที่มีคุณภาพดีและมีความหลากหลาย มีการบรรจุในบรรจุภัณฑ์ที่สวยงาม ตั้งราคาที่เหมาะสมกับคุณภาพ วางจำหน่ายในร้านขายผลิตภัณฑ์ที่ระลึกทั่วไปในเขตจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยเฉพาะช่วงเทศกาลสารทเดือนสิบ และควรมีการจัดร้านที่โดดเด่น จาก

ข้อมูลดังกล่าว ของที่ระลึกชุมชนที่อยู่ในรูปแบบของงานฝีมือ งานหัตถกรรม ที่ต้องใช้ความประณีต และมีสถานที่จำหน่ายสินค้าในทำเลที่ดี จึงเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการในการเสริมสร้างอัตลักษณ์ด้านความรู้ด้านของที่ระลึกชุมชนมากที่สุด

ในขณะที่ สุภาวดี ชาวผ้าขาว (2548: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศ ในการเลือกซื้อของที่ระลึกในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา สอดคล้องกับ ผลการวิจัยที่ต้องการนำผลิตภัณฑ์ไปวางจำหน่ายในแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ ผลการวิจัยดังกล่าว พบว่า นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ มีจุดประสงค์ในการ เดินทางเพื่อท่องเที่ยวและพักผ่อน นิยมซื้อผลิตภัณฑ์งานฝีมือ/งานแกะสลัก ซื้อสินค้าของที่ระลึกเพื่อเป็นที่ระลึกในการเดินทาง โดยตัดสินใจซื้อ ของที่ระลึกด้วยตนเอง ค่าใช้จ่ายในการซื้อของที่ระลึก ไม่ต่ำกว่า 500 บาท โดยซื้อของที่ระลึกจากบริเวณแหล่งท่องเที่ยว จากการผลการศึกษาที่กล่าว มา กลุ่มตัวอย่างได้ให้ความสำคัญต่อการเสริมสร้างอัตลักษณ์ด้านของที่ระลึก เนื่องจากชุมชนต้องมีการเรียนรู้ พัฒนาปรับเปลี่ยนรูปแบบของที่ระลึกใน ชุมชนเพื่อให้สาธารณชนได้รับทราบข้อมูลของที่ระลึก และในขณะเดียวกัน นักศึกษาก็สามารถอธิบายถ่ายทอดความรู้ต่าง ๆ ให้กับผู้ที่มาซื้อของที่ระลึก ได้ รองลงมาคือด้านประเพณีและเทศกาลร้อยละ 73.50 (ค่าเฉลี่ย = 1.26, S.D. = 0.44) ด้านพิธีกรรม ความเชื่อ และค่านิยมร้อยละ 70.50 (ค่าเฉลี่ย = 1.29, S.D. = 0.45) ด้านภูมิปัญญาชุมชนร้อยละ 62.10 (ค่าเฉลี่ย = 1.37, S.D. = 0.48) และด้านอาหารประจำถิ่นร้อยละ 56.80 (ค่าเฉลี่ย = 1.43, S.D. = 0.49) สอดคล้องกับ ธนพงษ์ ลมอ่อน (2557: บทคัดย่อ) ที่ศึกษาพบว่าชาวกัมพูเองก็พยายามที่จะปรับตัวและต่อรองกับสถานการณ์ดังกล่าว (ระบบทุนทางเศรษฐกิจและความทันสมัย) เพื่อสร้างพื้นที่ทางสังคมและ

ความมั่นคงในชีวิตให้กับตนเอง ผ่านการหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้าต่อต้านกับกลุ่มที่มีอำนาจต่าง ๆ อย่างตรงไปตรงมา และพยายามที่จะผลิตซ้ำอัตลักษณ์และความเป็นชาติพันธุ์เดิมของตนเองให้เป็นที่ยอมรับ ซึ่งถูกแสดงให้เห็นผ่านทางพื้นที่ของการท่องเที่ยวและวัฒนธรรมเฉกเช่น เทศกาลปีใหม่กำมู และกิจกรรมด้านประเพณีต่าง ๆ

จากการนำเสนอในประเด็นดังกล่าว ผู้วิจัยสรุปว่า ชุมชนต้องเข้าไปมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างความต้องการ 5 ด้านนี้ โดยนำผู้อาวุโส ผู้รู้ในท้องถิ่นมาถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านภูมิปัญญาในการประดิษฐ์ของที่ระลึก ชุมชน งานฝีมือ งานหัตถกรรมที่กลุ่มตัวอย่างมีความสนใจ ผ่านการปฏิบัติทดลองทำ ให้สอดคล้องกับฤดูกาลในแต่ละปี และเข้าไปมีบทบาทอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมกิจกรรมทางด้านประเพณี เทศกาล พิธีกรรม ความเชื่อ และค่านิยมด้านภูมิปัญญาชุมชน และอาหารประจำถิ่นโดยจัดกิจกรรมให้ชุมชนรับทราบ ข้อมูลต่าง ๆ ของกิจกรรม สร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนในทุกระดับ ส่งเสริมปราชญ์ชาวบ้านให้มีบทบาทในการถ่ายทอดองค์ความรู้แก่เยาวชน มีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมที่เด่นๆ ให้สาธารณชนได้ทราบผ่านสื่อต่าง ๆ การจัดการอบรมการสื่อสารภาษาต่างประเทศให้เยาวชน ผู้สนใจในชุมชน เพื่ออธิบายข้อมูลอัตลักษณ์และเอกลักษณ์ในด้านต่าง ๆ ให้แก่นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ สอดคล้องกับข้อมูลจากส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะอื่น จากแบบสอบถามที่กลุ่มตัวอย่างมีความสนใจในการอบรมภาษาอังกฤษเพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ และความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษกับชาวต่างประเทศ ในบริบทที่นักศึกษาที่มีความสนใจ และได้ใช้จริงในชีวิตประจำวัน และผู้วิจัยเองมีแนวทางในการศึกษารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์ชุมชนทั้ง 5 ด้านควบคู่กับการสื่อสารภาษาอังกฤษในอนาคตต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ควรบูรณาการงานวิจัยด้านอัตลักษณ์และชาติพันธุ์ร่วมกับการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ และความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษกับชาวต่างประเทศ ในเนื้อหาที่นักศึกษามีความสนใจ สอดคล้องกับสถานการณ์ และความจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องเข้าไปแก้ปัญหาของชุมชน

2. ควรมีการศึกษาข้อมูลและทำวิจัยที่สามารถสร้างนวัตกรรมในการสร้างความเข้าใจในอัตลักษณ์ของชุมชนผ่านสื่อและเทคโนโลยีที่สามารถสื่อสารอัตลักษณ์ได้อย่างครอบคลุม

บรรณานุกรม

- กาญจนา แก้วเทพ และ สมสุข หินวิมาน. **การจัดการความรู้เบื้องต้นเรื่อง การสื่อสารชุมชน**. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2551.
- ขจัดภัย บุรุษพัฒน์. **ปัญหาชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย**. กรุงเทพฯ: แพร์พิทยา, 2517.
- เชษฐา เมี้ยนมนัส. **การวิเคราะห์ปัญหาทางเทคโนโลยีที่มีผลกระทบต่อเด็กไทยจากการติดเกมส์ออนไลน์**. ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสื่อศิลปะและการออกแบบสื่อ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2553.
- ดวงกมล บางสมบุญ. **การอ้างอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ของชาวเยเมนกรณีศึกษา : ชุมชนบ้านโจโก้ อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน**. ปริญญาตรีศิลปศาสตรบัณฑิต ภาควิชามนุษยวิทยา โบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2549.
- ธนพงษ์ ลมอ่อน. “กำมูริมของ ความเป็นชายขอบและการสร้างพื้นที่ทางสังคม.” **วารสารสังคมศาสตร์** 26(2) (2557): 93.
- ธีระพงศ์ อินทนาม. **ปัญหาการดำเนินนโยบายรวมพวกชนกลุ่มน้อยในจังหวัดเชียงราย**. รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2543.
- นัทธชัย ประสานนาม. **เพศ ชาติพันธุ์ และปัญหาเกี่ยวกับอัตลักษณ์ ในภาพยนตร์เรื่อง Touch of Pink [ออนไลน์]**. (2550).
แหล่งที่มา: <http://www.midnightuniv.org/midnight2545/document95248.html> [25 พฤษภาคม 2560]

- นุชจรินทร์ ทับทิม. การสื่อสารอัตลักษณ์ของชุมชนบ้านวัวลาย จังหวัดเชียงใหม่ ผ่านกิจกรรมถนนคนเดิน. ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2553.
- ประสิทธิ์ ลีปรีชา. “การสร้างและสืบทอดอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ม้ง.” ใน *วาทกรรมอัตลักษณ์*. กรุงเทพฯ: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน), 2547.
- ฝ่ายวิชาการคณะมนุษยศาสตร์. *สถิตินักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์*. เชียงราย: คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, 2560.
- พรรณิ มามาตร์ และคณะ. “กระบวนการสร้างการคงอยู่ของอัตลักษณ์สำหรับเยาวชนชาติพันธุ์ดาราอั้งในสังคมพหุวัฒนธรรมจังหวัดเชียงราย.” *วารสารสังคมศาสตร์วิชาการ* 9(1) (2559): 114-131.
- พัฒนาสังคมหน่วยที่ 43, ศูนย์. จังหวัดแม่ฮ่องสอน. ข้อมูลการพัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขา [ออนไลน์]. (n.d.). แหล่งที่มา: <http://www.mhsdc.org/interest1.htm> [20 พฤษภาคม 2560]
- รัชชนก สวนสีดา และคณะ. “กระบวนการค้นการสื่อสารเพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นของ ชุมชนไทยพวน อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี.” *วารสารวิจัยเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่* 6(1) (2556): 111-125.
- วัฒนธรรมจังหวัดเชียงราย, สำนักงาน. *เสน่ห์เชียงรายหลากหลายชาติพันธุ์*. เชียงใหม่: ห้างหุ้นส่วนสามัญ นิติบุคคลมหาชนที่แมกกาซีน, 2559.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. *ทฤษฎีการทดสอบแบบดั้งเดิม*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.
- สมบัติ ท้ายเรือคำ. *วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย*. มหาสารคาม: ภาควิชาวัดผลและวิจัยการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2553.

สลิตา ศิลปดิษฐ์ และ สามชาย ศรีสันต์. “การรักษาอัตลักษณ์ความเป็น
ภูไทของบ้านนาสะอาด ตำบลเสนางคนิคม อำเภอเสนางคนิคม
จังหวัดอำนาจเจริญ.” ใน การประชุมเครือข่ายวิชาการบัณฑิต
ศึกษาแห่งชาติครั้งที่ 1, ปทุมธานี: สำนักบัณฑิตอาสาสมัคร
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2555.

สาวิกา จันทอม. สภาพและปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการ
จัดการศึกษาของโรงเรียนดาราวิทยาลัย. การค้นคว้าอิสระ
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. 2550.

สุจิตลักษณ์ ดีผดุง และ ปิยะนันท์ ทองคำชุม. สารานุกรมกลุ่มชาติพันธุ์
ในประเทศไทย : ดาระอาง (ปะหล่อง). กรุงเทพฯ: เอกพิมพ์ไทย,
2548.

สุนีย์ กัลยะจิตร. การวิเคราะห์สาเหตุการมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนของเยาวชน
ในยุคโลกาภิวัตน์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล, 2546.

สุนิสา ตุลาธร. ความเข้าใจชีวิตที่พอเพียงท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์
ของนักศึกษา แผนกวิชาคหกรรม วิทยาลัยอาชีวศึกษาเชียงใหม่.
ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนากุมิสังคม
อย่างยั่งยืน สำนักบริหารและพัฒนาวิชาการ มหาวิทยาลัยแม่โจ้,
2555.

สุภาวดี ชาวผ้าขาว. พฤติกรรมและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทย
และชาวต่างประเทศในการเลือกซื้อของที่ระลึกในจังหวัด
พระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต
สาขาการจัดการทั่วไป บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏ
พระนครศรีอยุธยา, 2548.

ส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน, สำนัก. **ระบบฐานข้อมูลนักศึกษา.**

เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, 2560.

อภิญา เพ็องฟูสกุล. **อัตลักษณ์ : การทบทวนทฤษฎีและกรอบแนวคิด.**

กรุงเทพฯ: สำนักคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, 2546.

อานันท์ กาญจนพันธุ์. **รายงานการวิจัยเรื่องสถานภาพนักศึกษา : กรณีการ**

ผสมผสานทางชาติพันธุ์และการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรม.

กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย สถาบันไทยศึกษา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.

อิสราพร ใจกระจ่าง และคณะ. “แนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่ระลึกด้าน

ศิลปวัฒนธรรมและประเพณีเพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจชุมชน

ในเขตอำเภอเมืองจังหวัดนครศรีธรรมราช.” ใน, **การประชุมมหาดใหญ่**

วิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 7. สงขลา: มหาวิทยาลัย

หาดใหญ่, 2559.

Krejcie, R. V., and Morgan, D. W. Determining Sample Size for

Research Activities. **Educational and Psychological**

Measurement 30(3) (1970): 607-610.

Stryker, S., and Burk, P. The past, present, and future of

an identity theory. **Social Psychology Quarterly** 63(4)

(2000): 284-297.